

העלון יוצא לעילוי נשמת
מדיאנה נג'מה בת
חנינה לבית וזמן ע"ה,
ובעלה מיקיץ
כצאני בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש השיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית נאמן

בשעה 20:00

ניתן לישמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'יקול נאמן':
079-9-367-367
או ב'יקול בית נאמן':
079-9270505

נושאי השיעור:

א. הלומד מחבירו צריך לנהוג בו כבוד. ב. מהו הפלפל שאשה יוצאת בו בשבת? ג. מה הם שני הדברים שלמד דוד מאחיתופל? ד. אין כבוד אלא תורה.

לכבוד מי שלימד אותך אפילו אות אחת

א. המשנה¹ (אבות פ"ו מ"ג) אומרת: "הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דיבור אחד או אפילו אות אחת, צריך לנהוג בו כבוד". פירוש, אדם שלומד מחבירו אפילו משהו קטן, ואפילו פסוק אחד שקרא משובש, והוא אמר לו לשים לב לקרוא נכון. פעם למדנו במשנה (שבת ס"ד ע"ב) "האשה יוצאה בפלפל בשבת משום ריח הפה", ורש"י כותב שזה פלפל ארוך שהאשה נותנת בפה. כל הזמן היינו מבינים שזה הפלפל הירוק הזה, כמו גמבה או דומה לזה. אבל איך אפשר שהאשה תשים את זה בפה ותצא ככה לרחוב? הרי יגידו עליה שהיא כמו ושותי וצמח לה קרן בפה?!... ואם לא פלפל שחור, הרי רש"י כתב ארוך. בא רבי יצחק קארו ז"ל (שהיה חכם תימני ונראה כאדם פשוט, ואמר שהוא דור חמישי להרה"ג ר' יחיא אלקארה ז"ל המוזכר בס' חדרי תימן, אב"ד צנעא) ואמר לי: בתימן פירשנו את רש"י שפלפל ארוך זה מה שקוראים היום "צפורן". אמנם זה לא הצפורן של הגמרא, אבל היום קוראים לזה ככה. באידיש זה נקרא "נגעליך", ובערבית זה נקרא "קרנפל", ובלשון מרן (סימן ר"ב סט"ז) זה נקרא "קלאו" של גירופלי, כלומר מסמר של צפורן. ואשה שיש לה ריח לא טוב מניחה בפה את הפלפל הזה. למה רש"י קורא לו "פלפל ארוך"? כי לעומת הפלפל השחור שהוא עגול זה פלפל ארוך. הפירוש הזה כ"כ אמיתי, ושמחתי עליו כמוצא שלל רב. ועיין במבוא לספר לא תשיך עמ' 36). וכל פעם שאני קורא את המשנה הזאת אני נזכר בזה.

דוד המלך למד שני דברים מאחיתופל

ב. המשנה ממשיכה: "שכן מצאנו בדוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתופל

- הערת המערכת: הקטעים דלהלן מתוך שיעורו של מרן שליט"א בין מנחה לערבית בימי העומר בשנת תשע"ו, והוא המשך למה שנדפס בעלון לפרשת חיי שרה (עלון מס' 134 אותיות ז' - י"ד).
- פעם באמריקה עליתי לתורה בפרשת קורח, ובפסוק "העליתנו מארץ צבת חלב ודבש" (במדבר ט"ז י"א), לא שמתי לב וקראתי העליתנו למ"ד בצירי, למה? כי בפרשת כי תשא פעם כתוב "העלית מארץ מצרים" (שמות ל"ב ז) למ"ד בצירי, ופעם כתוב "העלית מארץ מצרים" (שם ל"א א) למ"ד בחיריק. ובזמנו עשיתי לי סימן לזה, "צח" ואדום, ראשי תיבות צירי חיריק, הראשונה למ"ד בצירי והשניה למ"ד בחיריק. אבל שניהם אותה משמעות ואין טעם לזה, וגם מנחת שי מעיר על זה. אחרי התפלה, באו אלי ואמרו לי: איך הלמ"ד הזאת חיריק או צירי? אמרתי להם: זה חיריק ולא שמת לב לזה, אם לא נסעתי מארץ צבת חלב ודבש לאמריקה רק כדי ללמוד שהלמ"ד הזאת בחיריק דייגי, זה שזה לי הכל.

השבוע השיעור נמסר על ידי הגאון הגדול רבי אליהו בנימין מאדאר שליט"א

ראש כולל "פקודת אלעזר" אלעד. במוצ"ש פרשת מקץ, א' טבת תשע"ט

א. להתבונן בירידת הגשמים ולהודות לבורא. ב. ברכת בצק שטיגנו או בישלו והפרשת חלה ממנו. ג. עשיית מלאכה ביום ראש חודש. ד. סעודת ראש חודש וסעודה רביעית. ה. שכח "עלה ויבוא" בתפלת ראש חודש ובברכת המזון. ו. "תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם". ז. עמידה בנסיגות מתוך אמונה וביטחון בה.

בסתר: "כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי, יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו, אורך ימים אשביעהו ואראוהו בישועתי" (תהלים צ"א י"ד-ט"ז). ה' יתברך יסיר ממנו כל כאב וכל חולשה, ויארץ ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, עד ביאת הגואל, אמן.

א. שבוע טוב ומבורך, חודש טוב ומבורך, עליכם ועלינו ועל כלל ישראל. אנחנו נכנסים בסיעתא דשמיא לחודש "טבת", כשמו כן הוא שיהיה טוב ומבורך בכל מכל כל בעז"ה. ברשות מרן ראש השיבה, ה' יארץ ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, ויקיים בו מקרא שכתוב במזמור שאנחנו קוראים וישוב

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:02	17:17	י-ם
16:18	17:51	ת"א
16:05	17:48	ח"פה
16:20	17:53	ב"ש

כירהיא מקור הגרבה

עלון פרשת ויגש הוקדש להצלחת רשת חנויות הדלק seven רשת ששומרת שבת בכל סניפיה

"לקראת שנת לכו ונלכה

צריך להודות לה' על הגשמים

ד. לפני שנתחיל לדבר קצת בהלכה בעז"ה, קודם כל אנחנו צריכים להודות לקב"ה ישתבח שמו על הגשמים, שהביא לנו כמה ימים של גשמי רצון ברכה ונדבה. ואי אפשר שלא להתפעל מירידת הגשמים, כי בכל פעם ניכרת גבורתו וגדלותו של הקב"ה ישתבח שמו לעד, ומי שיתבונן מעט אפילו אם הגשמים יורדים במשך חמש-עשר דקות, יראה כמה טיפות ירדו שאי אפשר לספור אותם. וכ"ש אם יורדים כ"כ הרבה גשמים במשך כמה ימים. ואמר רובותינו (בבא בתרא ט"ז ע"א) שאין טיפה נוגעת בחבירתה. אתה נוסע באוטו ורואה טיפה אחר טיפה, מסתכל על השלולית בכביש ורואה טיפה אחר טיפה, ואין טיפה אחת נוגעת בחבירתה. וזה מליונים ומליוני ארדי מליוני ארדים של טיפות שאין להם מספר, שהקב"ה ישתבח שמו מוריד אותם מלמעלה לכאן, ובמשך כל הזמן לא מתנגשים ביניהם. הגמרא שם אומרת שאם טיפה אחת נוגעת בחבירתה מטשטשות את הארץ ואינה מוציאה פירות. לכן הקב"ה מביא אותם בצורה כזאת. וב"ה הגשמים ירדו גם בליל שבת, ורבותינו (תענית כ"ג ע"א) אומרים "בעתם" זה לילי שבתות, שכל העם ספונים בבתיים בהרגשה של שבת, ובחופץ יורד גשם נעים. כמה הגדולה של ה' יתברך ניכרת בזה.

תסתכל על העולם ותרגיש את הבורא יתברך

ה. מי שחלילה יש לו קצת פקפוק באמונה בה' יתברך, מספיק שיסתכל רק בגשם, כי אפשר לראות את ה' בכל דבר בעולם, ומי שיש לו טיפה של שכל יסתכל על כל דבר בעולם, ובפרט בגשם כמה כמויות יורדות לעולם. והרי גם אם יבואו כל החכמים והמדענים והפרופסורים והדוקטורים שבעולם לא יוכלו ליצור טיפה אחת של גשם. וכמה שינסו לעשות דומה בדומה, לעולם מה שעושים בני אדם לא ישוה למה שעושה הקב"ה. ה' ימעשה ה' יתברך הוא לעילא מן כל בשר וחי. ויהי רצון שבעז"ה יהיה החורף הזה לטובה ולברכה, ויכסה כל מה שהיה חסר לנו במשך השנים. צריך להאמין שאם הקב"ה ירצה יכול בשנה אחת לכסות מחסור של כמה עשרות שנים, כי הכל תלוי ברצונו יתברך. יהי רצון שיהיו גשמי רצון ברכה ונדבה.

הברכה על בצק שטוגן או בושל

ו. נדבר בעז"ה בדברים שנוגעים לימים האלה, ויש להם שייכות לכל השנה כולה. הרבה נוהגים בימי החנוכה לאכול סופגניות שהן מטוגנות כידוע, ויש מחלוקת בראשונים אם שם לחם עליהם או לא. רבנו תם (פסחים ל"ז ע"ב בתוד"ה דכולי) סובר שכל שנוגעים בלילה עבה כמו של לחם, צריכים לברך על זה לא המוציא לחם מן הארץ, ואין הבדל אם אחרי זה אופה בתנור או מטגן במחבת או מבשל את זה. אלא כל שיש עליו צורת לחם וניכר שזה כמו לחם הרי שם לחם עליו, ומברכים על זה המוציא וברכת המזון. ואילו רבנו שמשון אחד מבעלי התוספות (חלה פ"א מ"ה) טוען שכיון שזה מטוגן או מבושל אין שם לחם עליו, כי לחם פירושו אפי, וכמו שנאמר "ואפו עשר נשים לחמה בתנור אחד" (עי' ויקרא כ"ז כ"ו), ולכן כל שמטוגן או מבושל מברכים מזונות ועל המחיה. ההכרעה של רוב הראשונים הרמב"ם (פ"ז מהלכות ביכורים ה"ג) והרמב"ן (כ"ב הר"ן שם) ועוד כדעת רבנו שמשון. וככה כותב מרן בשלחן ערוך בהלכות ברכות (סימן קס"ח ס"ג), שמי שאוכל עיסה כמו לחם עבה מטוגנת או מבושלת ולא אפיה, מברך על זה מזונות ועל המחיה. וככה מנהג העולם (מרן בבית יוסף סימן קס"ח והרמ"א בהגהה בש"ע). ומרן שם מוסיף שירא שמים שרוצה לחוש ליעת רבנו תם יאכל את זה בתוך הסעודה. וככה היה נוהג מהר"ם מרוטנבורג, שהיה רוצה לחוש לדעת רבנו תם (עיין טוב"י יו"ד ס"י שכ"ט). ולכן המאכל של התוניסאים שנקרא "פריקסה", שעושים את הבצק שלו כמו לחם ממש בלי מתיקות מיוחדת, ולא אופים אותו בתנור אלא מטגנים אותו בשמן עמוק. זה תלוי במחלוקת הזאת. ועיקר הדין לברך על זה מזונות ועל המחיה, ומנהג העולם ככה. ומי שרוצה לחוש לחולקים, יקח לפניו כן פרוסת לחם ויברך המוציא ויאכל את זה (ואח"כ יברך ברכת המזון אם יש שיעור בפרוסה הזאת). אבל מן הדין מי שאין לו זמן או שלא רוצה לחוש לחולקים בזה, יברך על זה מזונות ועל המחיה.

הפרשת חלה מבצק שעומד לטיגון או בישול

ז. אותה המחלוקת גם לגבי הפרשת חלה, שמפרישים רק מלחם, כי הפסוק אומר (כתוב במדרש (תמורה פ"ה) שפעם אדם אחד שאל את רבי עקיבא: מי ברא את העולם? ענה לו: הקב"ה, אמר לו: תביא לי הוכחה לזה, אמר לו רבי עקיבא: תבוא מחר. למחרת שאל אותו: מי אמר לו ש' ברא את העולם? ענה לו: אתה לובש חליפה, מי עשה אותה? אמר לו: קניתי אותה מפלוני החייט. אמר לו: תביא לי הוכחה לזה. אמר לו אותו אדם: החליפה מעידה שהחייט תפר אותה, תסתכל איך היא מסודרת הכיסים במקום והתפירות ישרות, ובוודאי שהחייט תפר אותה. אמר לו רבי עקיבא: זו התשובה לשאלה שלך, העולם מעיד על בוראו. אותו הדבר גם בחלב-אם שהקב"ה נותן ליוולדת, כמה שהיום עשו תחליפים כמו מטריה וסימילק וכדו', אבל כל הרופאים מודים שחלב האם הכי בריא בעולם. ויש מקומות שאם למשל אשה יולדת פג וקשה לה להניק אותו, מקפידים לא לתת לו מטריה עד שפעם ראשונה יקח את חלב האם, כדי לרפד את הקיבה שלו בחלב הזה. וכמה שיש ויטמינים בחלב שאינם בריא חלב האם עולה עליהם פי כמה וכמה, והוא בריא גם מבחינה רוחנית וגם מבחינה גשמית.

לעילוי נשמת
בחיי רפאל בר כמנה
ל"ע כ"ג חשון התש"ב
תיא תראכי בת שאשה
ל"ע ה' אדר תשס"ז
תנצבה.

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

"והיה באכלכם מלחם הארץ, חלה תרימו תרומה" (במדבר ט"ו י"ט), וצריך שיהיה שם לחם. לפי רבנו תם כל שזה נעשה בצורה של לחם, שבשעת הגלגול זה נעשה כמו עיסה של לחם, צריך להפריש חלה מזה. ולפי רבנו שמשון אין שם לחם על זה, ולא מפרישים חלה מזה. להלכה, מן הדין לא צריך להפריש חלה, אבל ירא שמים יחמיר גם בזה, כי מה הבעיה לקחת חתיכה קטנה ולהפריש חלה (בלי ברכה). אמנם הגאון רבי בן ציון אבא שאול ע"ה (אור לציון ח"ב פ"ב הערה ה') כותב שלא צריך להחמיר בזה כלל גם לענין ברכה, כי אמנם בהלכות ברכות מרן כתב שירא שמים יאכל בתוך הסעודה, אבל בהלכות חלה לא כתב את זה, וא"כ מרן חזר בו מזה. אבל זה לא בהכרח, ואפשר שמרן סמך על הלכות ברכות, ומצאנו כמה פעמים שמרן סמך על מקום אחר. ואולי כיון שחלה מדרבנן מרן היקל בה יותר ולא הזכיר בפירוש ירא שמים, ועכ"פ מהר"ם מרוטנבורג החמיר גבי ברכה. והרשב"ץ (ברכות ל"ז ע"א) כתב מפורש שירא שמים יפריש חלה. אמנם גבי הברכה אולי קשה וטרחא קצת ליטול ולברך ענט"ו וברהמ"ז. אבל גבי חלה כיון שהיום אנחנו לא מפרישים חלה ממש רק חתיכה קטנה (עיין חזו"ע - פסח עמוד קע"ח), לכן נכון לכתחילה שאשה שעושה בצק של פריקסה וסופגניות אם יש בו שיעור קמח החייב בחלה, ומטגנת אותם בבליה עבה כמו של לחם, בין אם הבצק רגיל כמו של לחם ובין אם הוא מתוק כמו של עוגה, אפילו שמן הדין לא חייב להפריש חלה מבצק הפריקסה וכדומה, טוב לקחת חתיכה קטנה בלי ברכה, לומר "הרי זו חלה" ולשרוף אותה. ואם אופים את הבצק הזה, הרי זה כלחם רגיל כמובן ומפרישים חלה בברכה.⁵

בצק שיש בו שיעור חלה ורובו עומד לטיגון

ח. אני רוצה לעורר ענין מסוים בזה. היום הרופאים אומרים שלא בריא כ"כ לאכול מטוגן, והרבה מודעים לזה ורוצים לאכול דברים בריאים שעוזרים לבריאות (ומצה לעשות את זה)⁶, לכן מכינים סופגניות לא מטוגנות אלא אפיות. ויש כאלה שעושים קצת מזה וקצת מזה, כי יש כאלה שלא אוהבים אפיות ורוצים דוקא מטוגנות, אז האשה עושה למשל שני קילו סופגניות, קילו חצי מטוגן וחצי קילו אפוי. צריכים לדעת שבמקרה כזה האשה צריכה להפריש חלה עם ברכה לכולי עלמא, ואע"פ שבחצי קילו (או אפילו רבע קילו) אין שיעור של הפרשת חלה, אעפ"כ כיון שעושה עיסה אחת גדולה ולוקחת חלק מזה, חכמים הצריכו להפריש חלה, שמא תימלך ותעשה את כל הבצק בתנור באפיה. וככה היה נוהג מהר"ם מרוטנבורג, כדי לא להיכנס למחלוקת של רבנו שמשון ורבנו תם אם צריך להפריש חלה בבצק מטוגן, לכן היה לוקח חלק קטן ואופה את זה (עיין טוב"י יו"ד ס"י שכ"ט). וככה כתוב בשלחן ערוך (יו"ד שם ס"ד) שצריך להפריש חלה. והפוסקים כותבים שצריך להפריש עם ברכה, וזו הכרעת הב"י (שם) והש"ך (סק"ה והט"ז סק"ה) שם. לכן גם אם אופים רק חלק קטן ואפילו סופגניה אחת, כיון שזה חלק מהעיסה שיש בה שיעור של הפרשת חלה, צריכים להפריש חלה עם ברכה.

עשיית מלאכה ביום ראש חודש

ט. אנחנו נמצאים השבת ומחר (יום ראשון - א' טבת) בראש חודש, ומעלתו גדולה ויקרה מאד. אמנם בזמננו ראש חודש נעשה כאחד מימי החול, ולא מרגישים בו משהו מיוחד, אלא רק מוסיפים קצת בתפלה, אבל באמת מעלת ראש חודש גדולה מאד. בגמרא נראה כמו סתירה בזה, שבמסכת שבת (ע"א) מבואר שמוותר לעשות מלאכה בראש חודש, וכי ראש חודש זה כמו שבת ויום טוב? הרי נוסעים ומדליקים שממל והכל כרגיל. ואילו הגמרא במסכת מגילה (כ"ב ע"ב) אומרת שאמנם בשני וחמישי רבותינו תיקנו לנו שלושה עולים בספר תורה, אבל בראש חודש קוראים ארבעה עולים, בגלל שמעלתו גדולה יותר ואין בו ביטול מלאכה לעם. ולכאורה ראש חודש מותר בעשיית מלאכה, ומה זה אין ביטול מלאכה לעם? הראשונים כותבים שבזמן הקדמון האנשים לא היו עושים מלאכה בראש חודש.⁷

5. צריך לשים לב, אשה שעושה עוגה בבית צריכה להפריש חלה. ויש כאלה טועים לומר שעוגה זה לא לחם, כי לא מברכים על זה המוציא לחם מן הארץ אלא בורא מיני מזונות, וא"כ זה לא טעון הפרשת חלה. אבל זו טעות, כי אין הבדל אם מברכים המוציא או לא, אלא אם יש שיעור צריכים להפריש מזה חלה. לכן עוגות שעושים בבית, אם זה עוגות טורט למיניהם שאין שם הרבה קמח, לא צריכים להפריש חלה מזה, כי אין שיעור. אבל אם זה למשל עוגת שמרים וכדו' שעושים אותה בבצק ממש, א"כ כשיש שיעור של הפרשת חלה צריך להפריש חלה עם ברכה כדון, כי כל שזה אפוי בתנור שם לחם עליו גם שזה עוגה. ומה שלא מברכים המוציא על זה, מרן (בבית יוסף סימן קס"ח) כותב משום שלא רגילים לקבוע על זה סעודה, אבל לכל הפוסקים שם לחם עליו וצריכים להפריש חלה מזה. שיעור הפרשת חלה זה קילו חמש מאות ששים ומעלה, אבל כדאי להפריש חלה בלא ברכה גם בקצת פחות מזה, כי זה תלוי בשיעורים. ולא הזמן לבאר את זה.

6. ויש כאלה שכל שני וחמישי הולכים לאכול פלאפל וכל מיני דברים כאלה, אבל זה לא בריא, וגם כאשר עושים בבית זה לא כ"כ בריא, וכ"ש מה שעושים במקומות אחרים, והשמן נשאר ומטגנים בו אלפים ורבות. צריך להתחמק מזה, ולא כדאי שאדם יאכל דברים כאלה.

7. רש"י (שם בד"ה ראשי) כותב שרואים את זה מהמעשה של יהונתן ודוד, שכתוב שם "ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך" (שמואל א' כ"י), ואמר לו שיתר בשדה,

אבל מן הדין זה לא אסור אלא רק מנהג בעלמא.

מנהג האנשים בזה

מה ההלכה בזה? היום לא נהגו האנשים להחמיר בזה. אבל אם איש כן רוצה להחמיר, הנה הרב חיד"א (ברכי יוסף סימן ת"ז אות ד') כתב שאיש שלא נוהג לעשות מלאכה בראש חודש, יכול לבטל מנהגו כי אין בזה כלום, ואדרבה זה נקרא "כל הפטור מהדבר ועושהו נקרא הדיוט" (ירושלמי ברכות סוף פ"ב). אבל הרב בן איש חי (ש"ב פרשת ויקרא אות ב') והרב כ"ח החיים (סימן ת"ז אות כ"ח) כותבים שרוב חיד"א חזר בו בשני מקומות בראש חודש, יוסף אמוץ (סימן כ') ושיורי ברכה (שם), וכתב שגם לזר יש לא עושה מלאכה בראש חודש יש מעלה בזה, כי בגמרא משמע שפעם גם האנשים נהגו בזה. וגם בטוב עין (סימן י"ח אות ע"ה) חזר בו.

מנהג הנשים וההלכה למעשה בזה

יא. לגבי הנשים, כתוב בשלחן ערוך בתחילת הלכות ראש חודש (סימן ת"ז ס"א): נשים שנהגו שלא לעשות מלאכה, מנהג טוב הוא. וכן אמרו בירושלמי (פ"ק דתענית) נשים שנהגו שלא לעשות מלאכה ב"ר", מנהג הוא. ומובא ברש"י (במגילה שם במסוגר) והטור (שם) שטעם מנהג זה מבורא בפרקי דרבי אליעזר (פ"ק מ"ה)⁸, שבגלל שהנשים לא חטאו בחטא העגל, שלא הסכימו לתת את הנזמים שלהן, לכן הן משמרות את ראש חודש יותר מהאנשים, ואני אוסיף מה שכותב הטור (שם) בשם אחיו רבנו יהודה, שיש לנו שלשה חגים פסח שבועות וסוכות, "שלש רגלים תחוג לי בשנה" (שמות כ"ג י"ד), כנגד שלושת האבות הקדושים, והיה ראוי שיהיו עוד שנים עשר חגים כנגד שנים עשר שבטים, וזה שנים עשר ראשי חודשים, אבל בעוונות בגלל שחטאו ישראל בעגל, לא ניתנו להם חגים אלו. אבל הנשים שלא חטאו בעגל, נשארה להם הזכות של ראש חודש⁹. וגם השכינה הקדושה עולה בראש

וכתוב "אשר נסתרת שם ביום המעשה" (שם פסוק י"ט). מה זה ביום המעשה? אלא יהונתן דיבר עם דוד בערב ראש חודש שזה יום המעשה, ואילו מחוץ בראש חודש זה לא יום המעשה, כי לא עושים מלאכה ביום ראש חודש. ועוד ראשונים כתבו ככה.

8. זה ספר שמיחוס לרבי אליעזר בן הורקנוס ע"ה, שנקרא "רבי אליעזר הגדול". ושם מובאים מימרות ומדרשים שאינם מובאים אצלנו בגמרא. אנוח חושבים שרבי אליעזר הגדול נולד תלמיד חכם גדול, אבל הרבה לא יודעים שבתחילה הוא לא למד תורה, ובתחילת פרקי דרבי אליעזר (פרק א') מובא שהוא היה בנו של הורקנוס, שהיה אחד מהשניים הגדולים והיו לו הרבה בנות, ואליעזר בנו עבד כמו כל האחים שלו אצל אבא שלהם. והנה יום אחד הורקנוס אביו בא לבקר בעבודתו, ורואה את אליעזר בנו עובד בשדה ובוכה, שאל אותו: בני, מה יש לך? אולי המקום טרשים וקשה לך לעבוד טוב, אז ניקח אותך למקום קל יותר. לקח אותו למקום אחר, אבל גם למחרת בא ורואה אותו בוכה. שאל אותו: למה אתה בוכה עכשיו? אמר לו: אבא, אני רוצה ללמוד תורה. הורקנוס אמר לו: בני, אתה בגיל עשרים ושמונה שנים, אם עכשיו תתחיל ללמוד תורה מה יצא ממך? עדיף שתתחתן ותקח את הילדים שלך ללמוד תורה (היום הרבה אומרים ככה: אני כבר לא יכול ללמוד אבל את הילדים שלי אשלח ללמוד תורה בעז"ה...). אליעזר לא הסכים לזה, לקח את הרגלים שלו וברח לירושלים, ובא אצל רבן יוחנן בן זכאי. נכנס אליו, ואמר לו: אני רוצה ללמוד תורה, ואני לא יודע כלום. רבן יוחנן בן זכאי לימד אותו תורה לאט לאט. אחרי שבעה-שמונה ימים, רבן יוחנן הריח ריח לא טוב מהפה שלו והתרחק ממנו. רבי אליעזר התחיל לבכות, והתברר שלא אכל כלום כל אותם הימים. שלח לראות וראה שאכל חול ולכן יצא מהפה שלו ריח לא טוב. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: כמו שיצא ריח לא טוב מהפה שלך בזכות מסירות הנפש שלך לתורה, כך יצא שמך מסוף העולם ועד סופו. ובאמת רבי אליעזר בן הורקנוס ע"ה היה מהתלמידים הגדולים של רבן יוחנן בן זכאי, והראשון שבהם. המשנה (אבות פ"ב מ"ט) אומרת: תמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הרבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנניה, רבי יוסי הכהן, רבי ישמעאל בן נתנאל, ורבי אליעזר בן ערך. רבן יוחנן אמר עליו: "אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס בכף שניה, מכריע בכף כולם". "בור סוד שאינו מאבד טיפה" (שם). הגמרא (סנהדרין ס"ח ע"א) אומרת שרבי אליעזר בן הורקנוס בשעת פטירתו, הניח שני זרועותיו על לבו, ואמר: "שני זרועותי כשני ספרי תורה הם, הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי, הרבה תורה למדתי מרבתי ולא חסרתי מהם אלא ככלב המלקק על שפת הים". כלומר כמה תורה שאני יודע לא חיסרתי מרבתי כי הוא זה, כי זה כמו חוץ מן הכבוד כלב שמלקק בים עניק שלב מחסיר כלום. וממשית: "ואל תחיל ללמוד תלמידי אלא כמכחול בשופרת", כלומר תלמידי לא חיסרו ממני כלום, וזה כמו שמכניסים מכחול לשופרת של דיו שלא נחסר ממנה כלום. "ולא עוד אלא שאני שונה שלוש אלפים הלכות בניטע קישואין". רבי אליעזר היה רבו של רבי עקיבא, שתלמידיו זה רבי מאיר ורבי שמעון, וא"כ כל התורה באה ממנו. אבל הוא התחיל ללמוד תורה בגיל מאוחר מאד. ומכאן מוסר לאדם שלא יאמר: אני לא יודע, כי למדתי, כשהייתי צעיר לא ידעתי כלום. "אל תחיל ללמוד עכשיו, אלא על עשוי אמת", כי כל אחד יש את האפשרות לזה. אנוח יודעים את הסיפור המפורסם של רבי עקיבא שהתחיל ללמוד תורה בגיל ארבעים, אבל הסיפור על רבי אליעזר לא כ"כ מפורסם. וגם תלמידו רבי עקיבא למד תורה מאוחר, והגיע למה שהגיע.

9. הרב בן איש חי (ש"ב פרשת ויקרא אות א') רומז את זה בפסוקים: "אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי" (קהלת ז' כ"ח). מה זה "ואשה בכל אלה"? זה עוון העגל שאמרו "אלה אלהיך ישראל" (שמות ל"ב ד'), ו"לא מצאתי" כי האשה לא חטאה בעגל. וההמשך "לבד ראה זה מצאתי" (קהלת שם פסוק כ"ט), המלה "זה" גימטריא שתיים עשרה, כנגד שנים עשר ראשי חודשים, שיש לאשה מעלה בזה. ועוד כתב שם הרב בן איש חי, שזה מה שאומר הפסוק "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה" (תהלים קל"ח כ"ב), אבן רומז לאשה, והבונים אלו תלמידי החכמים, "אל תקרי בניך אלא בונה" (ברכות ס"ד ע"א). וכתמים לכאורה מאסו את האשה, כי כל בוקר אנוחן מברכים "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שלא עשית אשה", ולכאורה זה מפחית בכבוד האשה. אבל "היתה לראש פינה", שבכל ראש חודש יש לה מעלה

חודש בעולמות העליונים, ולכן האשה שרומזת לשכינה יש לה מעלה בזה. וידוע שהאשה רומזת ללבנה והלבנה מתחדשת בראש חודש, שבסוף החודש נעלמת ולא רואים אותה, ובראש חודש רואים אותה מחדש, לכן הנשים שיש להן מעלה ביום ראש חודש יותר מן האנשים משמרות אותו, אבל מעיקר הדין בין האנשים ובין הנשים מותרים לעשות מלאכה בראש חודש כרגיל והנהוגות שלא לעשות מלאכה הוא מנהג טוב וחשוב, כי מעלת ראש חודש גדולה מאד, וככה היה המנהג בכמה מקומות שהן לא תופרות ולא טוות וכדו' (ופעם היו מתעסקות במלאכות אלו יותר). אבל האחרונים כותבים "נהרא נהרא ופשיטה", כי יש כאלה שאסרו רק טוויה והתירו תפירה ויש כאלה שהתירו הכל. לגבי הכיבוס, פעם היו אוסרים את זה, אבל היום שמכבסים במכוונה זה קל יותר, ובחזון עובדיה (תנוכה עמ' רמ"ט) כותב שאין בעיה בזה. והרי אפילו בחול המועד יש צדדים להקל (עייני בחוברת אור תורה חשוון תשע"ד סימן כ"ד) [למעשה אין מקילים בחוה"מ רק בתנאים מסויימים], וכ"ש בראש חודש שאין איסור מן הדין אלא רק מנהג בלבד. לכן כל אשה לפי מה שנהגה בזה, אבל טוב לפחות שאשה תנהג ככה במלאכה מסויימת בראש חודש, כי יש לה מעלה יותר בזה. וגם האיש אם ירצה יכול לנהוג בזה.

סעודת ראש חודש וסעודה רביעית

יב. כתוב בשלחן ערוך (סימן ת"ט) שמצוה להרבות בסעודת ראש חודש. בסימן שם כתוב סעיף אחד בלבד, והוא חמש מלים "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש". וכיו"ב גם לגבי סעודה רביעית במוצאי שבת, מרן (סימן ש') כותב סימן עם סעיף אחד בלבד, "לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת, אע"פ שאינו צריך אלא לכזית". היום אנשים אמנם לא מזלזלים חלילה בשני הסעיפים האלה, אבל לא מקפידים וחושבים שאין מעלה בזה. אבל מרן עשה שני סימנים מיוחדים עם סעיף אחד, אפילו שלפעמים הסימנים בשלחן ערוך ארוכים מאד, ללמדך כמה חשוב הדבר הזה. והמליצו על זה מה שאמר אליהו הנביא כשקיבץ את כל בניאי הבעל הבר הכרמל "עך מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, אם ה' הוא האלקים לכו אחרי, אם הבעל לכו אחרי" (מלכים א' י"ח כ"א)¹⁰. לכן צריכים להיזהר בדברים האלה, לאכול סעודה רביעית מוצאי שבת שזו מעלה גדולה¹¹, ולהרבות בסעודה ביום ראש חודש. אנשים לא נזהרים בזה ואוכלים כרגיל, ואדם הולך לכולל או לעבודה ולוקח מה שרגיל לקחת כל יום ומורח ואוכל את זה, אבל לא כדאי לעשות ככה, כי יש ענין להרבות בסעודה בראש חודש, כיון שיש מעלה לשכינה לכן יש מעלה בראש חודש. ולא לחנם היוונים הרשעים רצו לבטל גם את מצות ראש חודש מעם ישראל, ומה מיוחד ביום הזה? אלא כל החגים שלנו בנויים ע"פ החודשים, ואם לא היה ראש חודש לא היינו יודעים מתי זה ט"ו בחודש ומתי זה ו' בחודש, לכן מעלת ראש חודש גדולה מאד, והוא דאורייתא ולא דרבנן, ויותר חמור מתוכוה פורים (עייני שבת כ"ד ע"א). וגם חייבים להזכיר "יעלה ויבוא". לכן אדם לא יזלזל בזה, וישתדל להרבות בסעודה כל אחד כפי יכולתו.

הקב"ה מחזיר גם הוצאות ראשי חודשים

יג. אדם יידע מה שרבותינו (ביצה ט"ז ע"א) אומרים שכל מזונותיו של אדם קצונים יותר מן האנשים. דרך אגב, מספרים שאשה אחת באה לבעלה שהיה חכם גדול, ואמרה לו: וכי השואב מים והחוטב עצים של העיירה יותר טוב ממני? הרי אני חכמה וצדיקה ורבינית ויודעת הרבה ואילו הוא לא יודע כלום, איך הוא מברך שלא עשיתי אשה? אמר לה הרב: תרגעי, כל אחד מברך על האשה שלו, הוא מברך על אשתו כי הוא יותר ממנה, ואני מברך עלייך כי אני יותר ממך... אבל באמת מה שאנוחן מברכים "שלא עשיתי אשה", זה לא להפחית מכבוד האשה ח"ו, אלא רק לענין הזכויות והתורה, כי האשה לא חיבת בכמה מצוות שהאנשים חייבים בהם, ובעיקר פטורה ממצות לימוד תורה ומצוות עשה שהזמן גרמא, וכיון שיש לנו האנשים את המעלה הזאת יותר, לכן אנוחן מודים לקב"ה שנתן לנו את זה (אבל מצד אחד זו זכות ומצד שני זו חובה, כי "תלמוד תורה כנגד כולם", ולכן יש לאדם עוון חמור של ביטול תורה חלילה, ואילו האשה שלא לומדת אלא קוראת סיפורים וכדו' אין לה ביטול תורה על זה), וזו הכוונה "שלא עשיתי אשה". אבל בוודאי שכבוד האשה למעלה מן הכל. פעם מרן שיחיה כתב מאמר על כבוד האשה (ספר קובץ מאמרים עמ' רמ"ג), וכתב שם שאנשים חושבים שהתורה חלילה ממעיטה מכבוד האשה, אבל להיפך, התורה מכבדת את האשה. והלכה בידינו "מכבדת יותר מגופו" (הרמב"ם פ"ט מהלכות אישות ה"ט), שאדם חייב לכבד את אשתו יותר ממה שמכבד את עצמו. ובכלל אדם חייב להיזהר בכבוד אשתו, וחכמים הזהירו כמה פעמים בזה.

10. מה הלשון "סעיפים"? המפרשים מסבירים שהכוונה שחשובות. הענין של האילן נקרא "סעיף", וגם כאן המחשבה זה ענין של הלב. כתוב "סעיפים שנתתי ותורתך אהבתי" (תהלים ק"ט ק"ג), דוד המלך אומר: אני שונא את המחשבות וכל מיני עניינים אחרים, אלא אוהב את התורה שלך, ואני רוצה לחשוב בדברי תורה. ועפ"י הרד"ק (במלכים שם) מסביר נפלא מה שכתוב כאן "שתי" בלשון נקבה, ולכאורה צריך להיות שני הסעיפים כי סעיף זה לשון זכר. אלא כיון שסעיפים הם מחשבות ומחשבה זה לשון נקבה, לכן הפסוק אמר "שתי". פעם שמעתי דבר כזה ממרן שיחיה, על מה שהגמרא (חולין ס"ע"ב) אומרת "אמרה יאר לפני הקב"ה", והרי ירח זה לשון זכר ומה זה "אמרה"? אלא כיון שירח נקרא גם לנבה, והרי לנבה זה לשון נקבה, לכן אפשר לומר "אמרה" (וע"ע בספר אסף המזכיר ערך ירח ב'). והנה יש ראייה לזה גם מכאן.

11. ובפרט עכשיו בחורף, שיש לאדם לילה ארוך בשביל זה. אמנם טוב שלא לאחר ולאכול עד ארבע עשות או עד חצות, אבל גם אדם שהתאחר מעט לא נורא, כי העיקר שיאכל סעודה רביעית. וזה לא כבד בכלל, ומספיק כזית אחד בלבד. אנשים חושבים שכזית זה רבע כזר, אבל זה גודל קופסת גפרורים, זה הכל. לכן תקח כזית חלה או לחם שאתה אוהב, תמרח אותו בשוקולד או משהו טעים שאתה רוצה, ותאכל את זה. ותקח אף מצות סעודת רביעית בזה.

425.225

ארבע-מאות עשרים וחמש אלף מאתיים עשרים וחמש

גם
אתה
יכול
להיות
חלק
מזה!!

פעם נוספת. אבל בשבת שאין לנו את התקנה הזאת, כי לא מתפללים תפלת נדבה בשבת (כ"כ הרמב"ם פ"א מהלכות תפלה ה"י בשם הגאונים, ונפסק בש"ע א"ח ס"ק ז' ס"א), יאמר לשליח ציבור שיכוין להוציא אותו בברכת מעין שבע (עי' חזון עובדיה-חנוכה עמ' רצ"א). אבל לכתחילה אדם ישתדל שלא להחסיר ממה שרבותינו תיקנו בתפלה ובברכת המזון וכיו"ב.

"תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם"

טז. כלל גדול בדינו "תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם". והגמרא (זבחים פ"ט ע"א) לומדת את זה מהפסוק "מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה" (במדבר כ"ח כ"ג), כלומר תעשו את כל קרבנות המוספים חוץ מעולת הבוקר שזה עולת התמיד. למה הפסוק הדגיש שזה מלבד עולת התמיד? מכאן שרבותינו למדו שדבר תמידי שחוזר כמה פעמים הוא קודם, ולכן תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. ואנחנו עושים תמיד ככה. וגם בחנוכה עשינו כמה דברים כיוצא בזה, למשל **רוב העולם מתפללים ערבית ולאחר מכן מדליקים נרות חנוכה**, בגלל שערבית זה תדיר יותר (אמנם זו מחלוקת בהלכה אבל לא ניכנס לזה). גם בהבדלה בבית, עשינו **הבדלה ולאחר מכן הדלקנו נרות חנוכה**, כי הבדלה זה תדיר יותר¹⁴. ואתו דבר בברכת המזון **בשבת ראש חודש טבת, קודם כל אמרנו רצה והחליצנו ואח"כ יעלה ויבוא**, למה? כי רצה והחליצנו תדיר יותר, ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. ויש עוד דוגמאות לזה.

ברכת אשר יצר וברכת נפשות מה קודם?

יז. ואני רוצה לעמוד על כמה דברים כאלה. אדם ששתה מים או אכל פירות, ולפני שברך נפשות הוצרך ליכנס לבית הכסא, נכנס ויצא ונטל ידים, ולפניו שתי ברכות ברכת נפשות וברכת אשר יצר. האם יקדים ברכת נפשות כי התחייב בה קודם או שיקדים ברכת אשר יצר? מהרש"ל בתשובה (פ"י צ"ג) כתוב שיקדים אשר יצר ואח"כ נפשות, וכתב שני טעמים לזה: **טעם ראשון**, שברכת אשר יצר תדירה יותר, כי בדרך כלל אדם מברך אשר יצר כמה פעמים ביום, ואילו בורא נפשות לא תמיד אדם מתחייב בה, כי לפעמים שותה בתוך הסעודה וכדו' ולא יוצא לו תמיד שמתחייב לברך נפשות¹⁵. **טעם שני**, שברכת אשר יצר לא צריך בה שיעור, כי כתוב בשלחן ערוך (סימן ז' סעיף ג') שאפילו הטיל טיפה אחת צריך לברך, משא"כ ברכת נפשות שיש שיעור בזה (סימן ר"י ס"א). לכן צריך להקדים ברכת אשר יצר. וכל האחרונים העתיקו את ההלכה הזאת (עיי' במשנ"ב סק"ב ובכה"ח סק"א), שקודם כל מברך אשר יצר ואח"כ בורא נפשות. והרב כף החיים (שם) כתוב **טעם נוסף בזה**, שלא ישכח ברכת אשר יצר¹⁶. והטעם הזה מצוי מאד, כי המציאות מוכיחה שאדם שדוחה ברכת אשר יצר שוכח או לפחות מסתפק אם בירך, ולכן לא כדאי לדחות ברכת אשר יצר לעולם. ובפרט לפי הטעם הראשון שמהרש"ל כתוב שזה נקרא תדיר יותר. לכן תמיד אדם ישתדל לברך אשר יצר ואח"כ את הברכה השניה.

התחיל יעלה ויבוא וב"ויזכר" נזכר שלא אמר רצה והחליצנו?

יח. הרב בן איש חי (שו"ת רב פעלים ח"ב חאו"ח סימן מ') שואל שאלה מעניינות: בשבת שאומרים רצה והחליצנו ולאחר מכן יעלה ויבוא (כמו השבת הזאת פרשת

14. אמנם מחלוקת הפוסקים גם בזה, ולדעת הרמ"א (סי' תרפ"א ס"ב) קודם כל צריך להדליק חנוכה ואח"כ לעשות הבדלה. וככה היו נוהגים בחוץ לארץ, ועשו סימן לזה "חנוכה" ראשי תיבות ח' (שמנונה) נרות ואחר כך הבדלה. אבל הרבה אחרונים כתבו שיותר נכון בבית לעשות קודם כל הבדלה ואח"כ חנוכה, כי "תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם".

15. אמנם היה קשה לי קצת על הטעם הראשון, כי בגמרא (זבחים צ"א ע"א) אמרו על קרבן שלמים שאפילו שמביאים אותם הרבה פעמים כיון שזה לא חובה לא נחשבים "תדיר", ומשמע שדבר שלא חובה נקרא "מצוי" ולא תדיר. ולכאורה גם כאן שייך לומר את זה. וא"כ נאמר כיון שכך בטען של אדם לעשות צרכיו, הו"ל תדיר.

16. **רבי עקיבא איגר** בגליון על הש"ע (ז' ס"ז) הסתפק באדם שנכנס לבית הכסא בסוף הסעודה, ויש לפניו ברכת המזון ואשר יצר, שמצד אחד אשר יצר תדיר ומצד שני ברכת המזון דאורייתא וקדוש יותר. הגמרא (זבחים צ' ע"ב) מסתפקת בדבר תדיר ודבר קדוש יותר, כי מקודש קודם לדבר שאינו מקודש (כמו מוספים שקדושים יותר) ותדיר קודם לדבר שאינו תדיר, אבל מה עושים שנפגשים שניהם יחד? הגמרא לא מכריעה בזה. והרמב"ם (פ"ט מהלכות תמידיות ומוספין ה"ב) פוסק שכל אחד יעשה כרצונו בזה. וכאן באשר יצר וברכת המזון צריך עיון לדינא בזה. וכף החיים (שם) כתוב שקודם יברך אשר יצר, מטעם שלא ישכח את הברכה הזאת.

לו מראש השנה ועד ראש השנה (עיי' הגהות הב"ח שם), ושם כתוב "חוץ מהוצאות שבתות וימים טובים והוצאות בניו לתלמוד תורה". אבל הטור (סימן תי"ט) מוסיף בשם הפסיקתא (פסיקתא דרב כהנא פסקא כ"ח) **חוץ מהוצאות ראשי חודשים ותלמוד תורה לבניו¹², שאם מוסיף מוסיפים לו ואם מפחית פוחתים לו**. בשמים אומרים: כמה שתוסיף לראש חודש אנחנו נוסיף לך, אל תפחד מזה, וגם אם תוציא יותר מהמשכורת הרגילה שלך אנחנו ניתן לך. מרן בבית יוסף (שם) כתוב **שהטעם שראש חודש לא נזכר בגמרא, כי אפשר שזה בכלל ימים טובים**. זאת אומרת שראש חודש הוא בכלל יום טוב, עד כדי כך. לכן מצוה על האדם להרבות בסעודת ראש חודש, ויסמוך על הקב"ה שישלם לו כהנה וכהנה טובה וברכה.

"יעלה ויבוא" בר"ח בתפלות ובברכת המזון

יד. מה שאומרים הלל בראש חודש (רגיל), זה לא תקנה של חכמים אלא מנהג שנהגו בזה כידוע¹³, אבל "יעלה ויבוא" חכמים תיקנו לנו לומר אותו בתפלה ובברכת המזון. אדם שלא אמר יעלה ויבוא בר"ח בברכת המזון אינו חוזר, למה? הראשונים מסבירים כיון שלא חייב לאכול פת בראש חודש, ואמנם אסור להתענות בראש חודש (ש"ע א"ח סימן תי"ח ס"א) ומצוה לאכול ולהרבות בסעודה כמו שאמרנו, אבל לא חייב לאכול פת, ומי שרוצה לאכול אורז או מעדנים וכדו' אין בעיה בזה. ואע"פ שרבנו יונתן מלוניל (שבת כ"ד ע"א, והובא גם בחידושי הר"ן שם) מחייב לאכול פת בראש חודש, והכף החיים (סימן תי"ט אות ב') העתיק את זה. אבל הרב בחזון עובדיה (חנוכה עמ' רנ"ז) העיר שזה לכאורה נגד הגמרא (ברכות מ"ט ע"ב) וכל הראשונים, ולהלכה לא חייבים לאכול פת בראש חודש. לכן אם לא אמר יעלה ויבוא בברכת המזון אינו חוזר, כי מעיקרא לא היה חייב לאכול לחם ולהזכיר את זה. אבל בתפלה הדבר חמור יותר כי חובה להתפלל, אמנם אדם שלא אמר יעלה ויבוא בתפלת ערבית של ר"ה, לא חוזר, כי "אין מקדשין את החודש בלילה" (סנהדרין י"א ע"ב), פעם שהיו מקדשים את החודש ע"פ הלבנה לא היו מקדשים בלילה אלא ביום, ולכן אינו חוזר. ואילו בשחרית או במנחה, אם לא אמר יעלה ויבוא חייב לחזור.

מי ששכח יעלה ויבוא בתפלת מנחה ונזכר בלילה

טו. אדם שלא אמר יעלה ויבוא בתפלת מנחה של ראש חודש, אם הוא נזכר מיד אחרי שסיים את התפלה חוזר. ואם הוא נזכר רק בלילה, אם זה היה שני ימים ראש חודש והוא שכח במנחה ביום הראשון, יתפלל תפלת ערבית פעמיים, פעם ראשונה בשביל תפלת ערבית ופעם שניה בשביל תשלומין לתפלת מנחה. אבל אם זה ראש חודש יום אחד ובלילה זה כבר לא ראש חודש, או ששכח בתפלת מנחה של היום השני ונזכר רק בלילה, האם צריך לחזור על התפלה או לא? הראשונים נחלקו בזה. התוספות (ברכות כ"ו ע"ב בד"ה טעה) הביאו מחלוקת בזה, יש מי שאומר כיון שהתפלל ולא אמר יעלה ויבוא לא עלתה לו תפלה כלל וצריך לחזור, ואם לא חזר צריך להתפלל תשלומין, וכמו כל אדם שנאנס ולא התפלל שצריך להתפלל תשלומין. ויש מי שאומר שכיון שכל מה שהצרכו אותו לחזור זה בגלל שלא אמר יעלה ויבוא, וכי כשיחזור בלילה תהיה לו תקנה לזה! הרי בלילה זה כבר מוציא ראש חודש ולא אומרים יעלה ויבוא, ובשלמא אם לא התפלל בכלל אומרים לו שיתפלל וישלים את התפלה הזאת, אבל כאן שהתפלל ורשום לו בשמים שהתפלל מנחה, רק שחסר לו יעלה ויבוא, לא צריך לחזור על התפלה. מרן בשלחן ערוך (סימן ק"ח סעיף י"א) פסק שבמקרה כזה צריך לחזור בתנאי של נדבה, כלומר בלילה יתפלל תפלת ערבית רגילה, ואח"כ יאמר "אם אני צריך לחזור זה בתורת חובה, ואם אני לא צריך לחזור זה בתורת נדבה", ויתפלל

12. מרן הרב עובדיה ע"ה היה רגיל לומר שדורשי רשומות אמרו "מזונותיו של אדם קצובים לו מתשרי עד תשרי חוץ מתשרי", כלומר הכל קצוב לאדם "מתשרי עד תשרי" מה יהיה וכמה ירויח במשך השנה, אבל "חוץ מתשרי", תשרי" ראשי תיבות תלמוד תורה שבתות ראשי חודשים וימים טובים (ועיי' חזו"ע שבת א-א עמ' ה' הערה ד').

13. דורשי רשומות אומרים: יש ראש חודש שגומרים בו את ההלל, ויש ראש חודש שלא אומרים בו הלל כלל, ויש ראש חודש שאומרים הלל בדילוג. מה הכוונה? ראשי חודשים רגילים אנחנו אומרים הלל בדילוג (והריכה זה תלוי במנהג, אנחנו הספרדים בארץ ישראל נהגנו שלא לברך, ואילו האשכנזים מברכים על זה, אבל כולם קוראים הלל בדילוג). בראש חודש טבת אנחנו אומרים הלל שלם עם ברכה, בגלל חנוכה. ובימים ראש השנה שזה ראש חודש תשרי אנחנו לא אומרים הלל בכלל, כמו שאמרנו בברכותינו (ראש השנה ל"ב ע"ב) ספרי חיים ומתים פתוחים לפניו ונאמר הלל! לכן לא אומרים הלל כלל.

425.225 כן, זה מספר דפי הגמרא* שנמדדו ונבחנו עליו בחורי ישיבת "נסא דחיים" בשנה האחרונה

מספר זה, בפ"י, יכול להמחיש את היקף התורה שנובע ובוקע מהיכלה של הישיבה

גם אתה

יכול להיות חלק מזה!

בא קח חלק מהעולם- הבא הזה לזכותך!

1700-50-51-52

חיים על השלחן ערוך (שם) כתב ככה²¹. ונמצא שיש כאן כמה טעמים לא כמו הרמ"א, שאם התחילו בטעות בתנוכה לא יעברו לראש חודש, אלא יגמרו חנוכה ואח"כ יעברו לראש חודש.

ההלכה בזה

יט. אלא שרב פעלים (שם) כותב שכל זה דוקא שם שיש חשש ברכה לבטלה, ואילו ביעלה ויבוא ורצה והחליצנו אין חשש בזה, ולכן יעצור באמצע יעלה ויבוא ויאמר רצה והחליצנו, ולאחר מכן ימשיך יעלה ויבוא. אבל מרן הרב עובדיה ע"ה (שו"ת יביע אומר ח"י סימן כ"ב) כתב תשובה בזה, וכותב שהמסקנא של האחרונים זה לא רק בגלל הברכה, אלא עצם הדין אינו נכון להלכה, כי אחרי שהתחיל לא מפסיקים בגלל תדיר ועוברים למשהו אחר, כי מה שתדיר קודם זה רק לכתחילה, אבל במקרה שהתחיל כבר באינו תדיר לא עוזבים את זה, שהרי אין מעבירין על המצוות. ולכן יגמור יעלה ויבוא ואח"כ יאמר רצה והחליצנו, והסדר אינו מעכב בזה.

"קץ שם לחושך"

כ. נאמר כמה מלים על פרשת השבוע. הפסוק אומר **"ויהי מקץ שנתיים ימים"** (בראשית מ"א א'), והמדרש (בראשית רבה פרשה פ"ט פסקא א') כותב על זה: **"קץ שם לחושך"** (איוב כ"ח ג'). הקב"ה שם קץ וסוף ליצר הרע, כי בעולם הזה נמצא היצר הרע, ובע"ה יגיע הזמן של המשיח והקב"ה ישחט את יצר הרע. וקץ שם ליוסף הצדיק ע"ה, שהקב"ה קצב לו את הזמן שיהיה בבית הסוהר, וכשהגיע הזמן שיחרר אותו, ויריצוהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלותיו ויבוא אל פרעה" (בראשית מ"א ד').

"ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו"

כא. צריכים ללמוד מכל מה שנכתב בתורה, ולא לחנם אנחנו חוזרים כל שנה על הפרשיות, ובפרט ספר בראשית שאין בו הרבה מצוות אלא סיפורים, והם לא נכתבו בחנם אלא ללמד אותנו מוסר השכל ודרך חיים. אנחנו צריכים ללמוד מיוסף הצדיק בטחון בה' יתברך הפלא ופלא, כי הוא היה האהוב של יעקב אבינו, וישראל אהב את יוסף מכל בניו ועשה לו כתונת פסים" (בראשית ל"ד ג'), ולימד אותו כל התורה כולה, וקירב אותו יותר מכל האחים. ובעוונות קרה מה שקרה, ונזרק מאיגרא רמא לבירא עמיקתא חלילה, "לעבד נמכר יוסף" (תהלים ק"ה י"ז), ויורד למצרים בלא אב בלא אם בלא אחים בלא קרובים בלא מכרים ובלא כלום, ועבד במצרים זה בזוי מאד. ולא רק זה אלא הקב"ה גירה בו את הדוב אשת פוטיפר, ויהיה כדברה אל יוסף יום יום" (בראשית ל"ט י'), ואמר רובותינו (יומא ל"ה ע"ב) שבגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית, והיתה מאיימת עליו, ומפתה אותו יום אחר יום. ואם מפתים אדם הרבה גם אם בתחילה לא רוצה בסוף נשבר מזה²², אבל יוסף בגיל שבע עשרה שכחו במתניו ועם כל כח התאוה, ונמצא במקום שאין לו כלום, ובכל זאת עומד בנסיון חזק מאד, ולבסוף העלילה עליו ונזרק לבית הסוהר. אדם אחר היה מאבד חלילה את האמונה בה' יתברך, ושואל: וכי זו תורה וזו שכרה?! אחרי שכ"כ עמדתי בנסיון מה רוצה הקב"ה ממני?! ולא רק זה אלא יוסף נזרק בבית הסוהר בהתחלה תשע שנים, ואח"כ באו שר המשקים ושר האופים ואמר לשר המשקים "זכרתני" "והזכרתני" (בראשית מ"י ד'), ונוספו לו עוד שתי שנים בבית הסוהר, וכי זה מה שמגיע לו מסכן שתיים עשרה שנה בלי קשר עם אף אחד?! אבל יוסף הצדיק לא איבד את אמונתו ובטחוננו בה' יתברך, וכאשר פרעה אומר לו "שמע שמעתי עליך תשמע חלום לפתור אותו" (שם מ"ט טו'), הוא עונה לו "בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה" (שם פסוק ט"ז), ולא אומר לו שהוא יודע ויפתור לו את החלום, או חמורה שלא יכול לעשות אותה בבית הסוהר ויוכל לעשות בחוץ, "אין מעבירין על המצוות". ופוללו הפוסקים בדבריו.

21. הרב חיד"א (ברכי יוסף סי' ק"ס ס"א) מפלפל בדבריו ודוחה אותו בזה על פי דברי החכם צבי (סי' ק"ז), ומרן הגאון איש מצליח ע"ה כתב תשובה באריכות גדולה על עשרות דפים לגבי תפילה בהנץ (שו"ת איש מצליח כרך א' סימן ט"ו), ובסעיף הששי שם דן באורך לגבי אין מעבירין על המצוות, והביא גם את דברי הרב חיד"א האלה אבל דחה תירוצו. ואכמ"ל.

22. המלים כ"כ משפיעות על האדם. שמעתי מאמא שתחיה שבערבית אומרים משפט כזה: "כלמה פ'צבב כלמה פלעשייה אלמשלמה תווילי יהודיה", כלומר אם אומרים לאדם מלה בבוקר ומלה בערב אפילו ערבייה (מוסלמית) תוהיה (כנראה זה הלשון סגי נהור), והכוונה שהמלים כ"כ משפיעות על האדם.

(מקץ), ואדם שכח רצה והחליצנו והתחיל יעלה ויבוא, הגיע ל"ויזכר" ונזכר שלא אמר רצה והחליצנו, האם יעזוב מיד את יעלה ויבוא כי תדיר קודם לשאינו תדיר, או כיון שהתחיל ביעלה ויבוא ימשיך אותו? רבנו יוסף חיים שם פוסק שיפסיק יעלה ויבוא ויאמר רצה והחליצנו. מה הטעם לזה? נקדים שמחר (יום ראשון א' בטבת) בעז"ה יתברך אנחנו מוציאים שני ספרים, ספר של ראש חודש וספר של חנוכה. וע"פ הכלל קוראים קודם כל ראש חודש כי זה תדיר ולאחר מכן חנוכה שאינו תדיר. אבל אם התחילו בטעות ובירכו על הספר של חנוכה, כי זה היה לידם או שהתבלבלו או ששכחו שהיום ראש חודש וכדו', ונזכרו שצריך להקדים של ראש חודש, האם צריך להפסיק או לא? רבי דוד אבודרהם ע"ה (בהלכות ברכות הובא בבית יוסף בסימן ק"מ) כותב שיש מחלוקת בין חכמי דורו בזה, וההכרעה שלו שצריך להפסיק את חנוכה ולעבור לראש חודש, ואח"כ לחזור לחנוכה. והוא מעתיק בשם הגמרא: כל המצוות מעכבות, ואפילו הקדים תפלה של ראש לתפלה של יד זה מעכב. ועפ"ז הוא פוסק ככה¹⁷. וככה פוסק הרמ"א בסוף הלכות חנוכה (סימן תרפ"ד ס"ג). אבל הגאון הט"ז רבי דוד הלוי ע"ה (שם ס"ק ד') מעיר על דברי הרמ"א האלה, וכותב שהפסק הזה לא מובן, כי אמנם תדיר קודם אבל כאן כבר התחילו עם זה. וגם הגמרא הזאת לא נמצאת בשום מקום בעולם¹⁸. ובפרט שזה נוגע למחלוקת בענין ברכה לבטלה. ולכן כותב הט"ז שדברי הרמ"א לא נכונים בזה, וצריך להמשיך בשל חנוכה¹⁹. וגם הגאון קרבן נתנאל (סוף מגילה) מעיר עוד הערה בזה, שהרי יש עוד כלל "אין מעבירין על המצוות", ומוכח מהתוספות (יומא ל"ג ע"ג א' בד"ה אין) שהכלל הזה דוחה את הכלל שתדיר קודם²⁰. וגם בספרו נתיב

17. האם צריך לחזור ולברך על של ראש חודש? מרן הבית יוסף שם דן בזה, האם הברכה שבירך על של חנוכה היתה באופן כללי על קריאה בתורה ולא צריך לחזור ולברך, או שהברכה היתה על הספר הזה וכשעובר לספר אחר צריך לחזור ולברך? מרן הכריע שצריך לברך, ובשלחן ערוך (סימן ק"מ ס"ג) כתב יש אומרים ויש אומרים. אבל יש מחלוקת בזה, וזו עוד סוגיא בפני עצמה, ולא ניכנס לזה.

18. וכותב שם: וכן כתב לי הגאון רבי נפתלי כץ, אלא שהתחיל לפלפל בגמרא שהביא הרב אבודרהם, ואמרתיו לו שאין גמרא כזאת, והוא נצטער ונתחרט ואמר שחשב שיש גמרא כזאת ופלפל בה. אבל הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות בשו"ת בית אפרים (וגם בהגהותיו יד אפרים על השלחן ערוך) כותב: מחילה משני הגאונים הללו, נעלם מעיניהם תלמוד ירושלמי מפורש (מעשר שני פ"ה מ"ה), וזה מה שמעתיק האבודרהם על הפסוק "לא עברתי מממצותיך ולא שכחתי (דברים כ"ו י"ג). אמנם הגאונים האלה היו בקיאים בתלמוד בבלי ישר והפוך, ואל לא כולם בקיאים בירושלמי. ובתשובות הרשב"א (במיוחסות להרמב"ן סי' צ"ו) כותב שאחד בדור היה בקי בירושלמי, כי יש בו הרבה טעויות וקשה ללמוד אותו. אבל באמת דברי הירושלמי אינם להלכה, וכי מי שהניח תפילין של ראש לפני תפילין של יד לא יצא ידי חובתו? אלא הוא רק מעיר שהגמרא שהביא האבודרהם זה תלמוד ערוך בירושלמי, ולא גמרא שלא נמצאת בעולם.

19. הט"ז היה חכם גדול ע"ה. פעם אמר לי מרן ראש הישיבה, שבמקום שהט"ז חולק עם הר"ש הוא אוהב יותר את הט"ז כי הוא פשטן וישר, ואילו מורנו הרב משה לוי ע"ה היה אוהב את הר"ש יותר יו"ר, כי הוא יותר חריף ומחדש חידושים, ובאמת החידושים שלו מתוקים כי היה בקי מאד, והט"ז כביכול יותר פשטן ולא כ"כ מחדש הרבה, והרבה פעמים האחרונים מקשים עליו קושיית, אבל אדרבה לפעמים הפשט עדיף יותר. פעם היה משגיח אצלנו בישיבה שמו רבי יצחק פרוכטר (שה' ישלח לו רפואה שלימה), והוא סיפר סיפור על הטורי זהב, ומאז ההסתכלות שלי על הט"ז היתה בצורה יותר גדולה. וככה הוא סיפר (אח"כ ראיתי את זה בספרים), מה הסיפור? פעם הט"ז ע"ה נתמנה להיות רב בקהילה מסוימת, ונהגים כאשר בא רב חדש למקום מסוים קונים לו טלית חדשה, אז ביקש ממנו להחליף את הטלית שלו, כי היא נראית ישנה וצהובה וזה לא נעים. אבל הוא לא הסכים לזה. אחרי זמן בראש השנה ובכיפור ובהזדמנות אחרות, חזרו לבקש ממנו שיקנו לו טלית חדשה, אבל הוא לא הסכים לשמוע להם. פעם אחת שאלו אותו: למה הרב לא מחליף את הטלית? הרי טלית חדשה זה יותר יפה ויותר כבוד, זה אלי ואנחנו". אמר להם הטלית הזאת יטאור אתה עד מאה ועשרים ובה יקברו אותך, כדי שתעדיף עליו בשמים שמעולם לא חשב מחשבה זאת בתפלה! אני לא יודע מי יכול להגיד על עצמו דבר כזה [והלואי ותפלה אחת נתפלה כולה בשלמות בכוונה שלמה]. מאז הבנתי למה הט"ז ע"ה זכה לכתוב על כל השלחן ערוך (ואפילו שלפעמים האחרונים מקשים על דבריו קושיית חזקות), כי זה לא תלוי בחכמה כמה שיותר חריף וכדו', אלא אדם ירא שמים זוכה שדבריו מתפשטים בעולם.

20. הגאון הרב מ"ג (בשו"ת שלו ח"ד סי' י"ג) שואל: מה הדין באדם שנמצא בבית האסורים, והוא מסכן בל ימנע ובל יספר תורה ובל יכלום, והמושל אמר לו שהוא מסכים לשתור אותו ליום אחד בשנה איזה שיחלף, באיזה יום יבחר לצאת ולהתפלל ולעשות הכל? הרדב"ז כותב: ראיתי לאחד מחכמי הדור שבנה יסוד רעוע, פעם כתב שיצא ביום הכיפורים ואח"כ כתב שיצא ביום פורים כי פירסומי ניסא עדיף, ואני אומר שאין בזה כלום, וכל מצוה קלה

ואפילו שהמלאך כבר גילה לו את הפתרון, אלא תלה את הכל בקב"ה ולא תלה לעצמו כלום. הבטחון שלו בה' יתברך היה חזק מאד מאד, ולכן זכה והגיע לזה.

הקב"ה משלם למי שעומד בנסיון

כב. צריכים לדעת שיש נסיונות לכל אדם בעולם, ואין אדם בעולם שלא עובר את זה, וגם היום הנסיונות קשים, אם זה לבחורים ואם זה למבוגרים, בבריאות, בפרנסה, בחינוך ילדים, עם האחים, השכנים, המכרים, ולכל אחד סיפור אחר. אבל צריכים לדעת שכל נסיון שהקב"ה עושה לאדם, אם הוא עומד בנסיון באמת כמו שצריך, בסוף הקב"ה משלם על זה. והנה יוסף אחרי מה שעבר זכה להיות שמונים שנה מלך במצרים, ואילו כל המלכים שאנחנו מכירים מספר מלכים מלכו שלשים שנה או חמשים שנה וכדו', אבל אין מלך בעולם שזכה להיות שמונים שנה מלך במצרים, שהיתה המעצמה הכי גדולה, "וכל הארץ באו מצרימה" (שם פסוק ב"ז), והיה שם כסף וזהב לרוב, וכתוב "ועל פיך ישק כל עמי רק הכסא אגדל ממך" (שם פסוק מ'), שפרעה סה"כ בחתימות ואילו יוסף המלך בפועל. לכל זה זכה כי הוא עבר ועמד בנסיון. הקב"ה תכנן לו את זה, כאשר יגיע הזמן שקצב לו, "קץ שם לחושך", כשיגמר החושך של יוסף ברגע אחד יהיה מלך. לכן כל אחד מאיתנו שמלא נסיונות בעולם הזה, צריך לדעת לעבור את זה, ולזכור שהקב"ה נמצא אתנו בכל רגע ובכל מצב, והוא לא שוכח שום אחד בעולם, וכשמגיע הזמן לא יישאר אפילו רגע אחד יותר, ויירצוהו מן הבור', כשהגיע הזמן הקב"ה יושיע את האדם. לכן אדם יתלה בטחונו בקב"ה, ובלי ספק שהוא יושיע אותו. יהי רצון שה' יושיע אותנו תשועת עולמים בקרוב, ויקויים בנו מקרא שכתוב "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרה, כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים, ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה" (ישעיה ס' א'-ב'), ונזכה לגאולה שלימה בקרוב ברחמים גדולים, אמן כן יהי רצון.

יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם. מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך וישמור ויעזור ויצליח את כל הקהל הקדוש הזה, כאן ובכל מקום אחר, מלכא דעלמא יברך יתכון, ויזכה יתכון, וישמע בקל צלותיכון, ויארץ ימיכם בטוב ושנותיכם בנעימים, ויחדש עליכם ועלינו ועל כלל ישראל את החודש הזה, לטובה ולברכה, לששון ולשמחה, לישועה ולנחמה, לפרנסה ולכלכלה טובה, לשמועות טובות, ולבשורות טובות, ולגשמים בעתם, ולרפואה שלימה, ולנחת מהילדים, זיווגים הגונים, לשלום בית, לבנים זכרים, להצלחה רבה, ולגאולה קרובה, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

ספר "פרחי כהונה"
חלק א' חידושי ש"ס למרחן רבנו רחמים חי חריטה הכהן זצוק"ל ראב"ד ג' דבא ואגפיה

דרגל 60 שנה לפטירתו
יצא לאור במהדורה חדשה ומתוקנת עם הוספות רבות
מכתב יד רבנו. כשני כרכים גדולים באותיות מאירות עינים

הספר יצא לאור אי"ה לקראת ההילולא המסורתית
יו"ד שבט התשע"ט

זה הזמן להנציח את יקירך לכבודו של מורנו הרב
מחיר שורה בספר לברכה או לעילוי נשמת 100 ₪
רבע עמוד 400 ₪ חצי עמוד 800 ₪ עמוד שלם 1600 ₪

כל התורמים יקבלו את הספר לביתם
ניתן להרשם עד ראש חודש טבת בלבד – כל הקודם זוכה!!
לפרטים והרשמה ניתן לפנות למזכירות 08-6727523
054-8410655 | 054-8420158 | 050-4104217

מי שרוצה לזכות בעלות הוצאת הדפוס רבע או חצי או כרך אחד
לרב ברכאל הכהן 08-6727523 שלוחה 6

תזכו למצוות וזכות מורנו הרב זצוק"ל רגן בעדכם אלף רמגן
ישיבת חכמי רחמים – מכון "ארח צדיקים" הועד למען הרב מושב ברכיה

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

שאלה:
באיז שבת בא שאול אבקר מהר יאדו
משנה שנים לא כאהו.

מחוב שמחה והגבשות אחל הטעמו על
אחצן הפסחון החשאי של ההיג וכאשר שם אה
אחשה ידיו, נהאל מאוד ולא ידע מה אשמו
משום שאם יעצו אה אחצן הפסחון ירום אכיבוי השבת
הפסחון עדין כועש, ושאלו גועש ומגבייש.
מה הנכון אשמו?

למחמירים:
מעקף ייחודי
ללא חשש
מור

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576
בין הפותרים נכונה תוגרל מכונת קפה איכותית!

פסק בשו"ע (של"ו, י"ג) אסור בשבת להשתמש באילן וגם בצדו (במחבר לו), אבל בצדי צדדיו (במחבר לדבר שמחבר לאילן) מותר. והעירו שם בהערות איש מצליח שכל זה דוקא כאשר לא ינוע האילן בסמיכותו על צדי צדדיו, אבל אם ינוע גם בזה אסור. ולפ"ז אסור לעלות על ערסל אם ינוע האילן בכך.

תשובה לשאלת יושב
הנוכה בפתרון החידה:
חיים רוטנמר
גבעת זאב

ילדי גאולה

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאוזן ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א

עורך: הרב ג'ר שמואל עידאן שליט"א

גליון 96

אי בתמונה?

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן
079-9270505 שלוחה 23
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס
(הזוכה לציין שם וכתובת)

לחצו לתספור

ר א י ת י

אדם שמבקר ככה:

"וצננו על דברי תורה", והערב

נא את דברי תורתך בפינו, ויצאצאינו ויצאצאי יצאצאינו, והוא ונבניו פלם קבלו עליהם תורה ומצוות ונעשו גרי-צדק גמורים. (גליון 9 הערה 13).

מְרוּ הַרְבּ
עוֹבְדֵי הַ
צִיָּוִל סְפֵר
בִּישׁוּב מֵאֲד
סְפֵר מֵאֲד
פֶּה: פֶּעַם

היה ערבי שהיה עוזר הרבה לעם ישראל (בכל מיני דברים - מוסר אינפורמציה וכו'), וזה נקרא "מש"פ" ראו תבואת מנחת פנח, והוא לבו היה טוב (אולי הוא מצרע ישראל שאסלמו אותם בלח במשך הדורות, מי יודע?) אבל הוא היה בסכנה, אז אמרו לו: "בא לך לראות ונגיד אותך פדת וכדין", ולמדו אותו להתפלל ולשמר שבת וכו' (אבל אסור לו לשמר שבת, שהרי "גוי ששמר שבת חיב מיתה" (מסכת סנהדרין דף נ"ח עמוד ב). אז ביום שבת היה מדליק פעם אחת את האור, וככה הוא לא שמר שבת). יום אחד עשו לו מילה וטבילה וגידו אותו, אבל באתו יום בבקר הוא התפלל וברך ברכות התורה, אז הרב אמר לו: "עכשיו אתה יהודי גמור, וברכות התורה שאמרתי הבקר וצננו על דברי תורה" זה לא שונה, כי עשית את זה רק כדי להתחבר [היינו] אז עזו גוין! לכן עכשיו נגיד עוד פעם ברכות התורה, והרב אמר: הוא ברה ברכות התורה בהתלהבות כזאת שלא

אם אתה מכין את השעון מעורר (לדגמא לשעה 4:45) זה מספיק, כי המעשה הזה נחשב כאלו עשית תנאי בפה. וכמה פעמים פתוב בגמרא "פיון שעשה פה וקרן אין לך מחוי גדול מזה" (זה גמרא בפסחים דף פ"ח עמוד א', ויש עוד כמה מקומות כאלה), כלומר שאם אדם עשה מעשה הוא מגלה את דעתו שרופה לעשותו, וזה נחשב כאילו אמר בפעל. (גליון 45 אותיות ט"ו, ט"ז, וגליון 22 אותיות כ"א, כ"ב, כ"ד. וגליון 71 אותיות ל"ג ול"ד, וגליון 94 אות כ"ג, וגליון 120 אות כ').

ג. בתענית רק מי שמתענה אומר "ענני בתענה, ומי שלא מתענה [כגון מסבות רפואיות] לא אומר "ענני". וגם לא יעלה לתורה, ואם הוא קנה עליה, אז יעלה משהו אחר. אם יש פתח והוא לא מתענה, לא יעלה אלא יצא החוצה, (יצא לחוץ דבר" (תהלים פרק מ"א ז').) וככה לפני שמתחילים לקרא בתורה הכנה יהיה בחוץ. (גליון 45 אות י"ח).

הלכה נאמנה

א. אדם שרופה לקום בליל התענית לפני הבקר ולשתות או לאכול, יכול לעשות את זה ויקום חצי שעה או קצת יותר לפני עמוד השחר, ויקרא ברכות השחר ותקון חצות (תקון חל ותקון לאה), וישנה כוס קפה. ואדם שרופה לאכול ולשתות, אבל הוא לא רופה לעבר על דברי התורה (פרשת ויקהל דף ט"ו עמוד ב') שאומר לא לאכול אחר השנה לפני עמוד השחר, אז ישנה חלב כי הוא גם מרור וגם מזון. ואם אדם רופה שאם לא יאכל, לא יוכל להחזיק מעמד בתענית, אז אפשר לו לאכול לפני עמוד השחר, כי מדין הגמרא (תענית דף י"ב עמוד א') נמנר לאכול.

ב. אבל מי שרופה לקום ולעשותו, נון יעשה תנאי לפני השנה ויאמר: אם קמתי לפני עמוד השחר, יכול אני לשתות או לאכול. והתנאי הזה הוא לאו דוקא בפה, אלא אפילו

פתרון החידות מהגליון הקודם:

פתרון החידה: מה זה פרו"מ? סאר רום מעלתו. הזוכה: יחיאל קניג, ביתר עילית
פתרון מי בתמונה: הגאון רבי שאול קצין זצ"ל והגאון רבי הלל סתרון שליט"א עם רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א (יבדלו לחיים). הזוכה: יאיר מול, אשדוד

אותו שם להם באחד גומרים בחלק מדלגים ובאחד ולא כלום

חידה

(תשובה לחידה נמצאת בגליון הבוקר)

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 | בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (הזוכה לציין שם וכתובת) | נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

בני על תפלת העמידה, כי בהתלהב אומרים [בנספח של צום עשרה טבת] "אָרָץ שֶׁפֶל רַמִּי וְכוּ כֹס מְלֵא מֶסֶק הַשָּׁקֶם, ה' רֹעִי, מִגְנִי וְקֵרֵן יִשְׁעִי", מִגְנִי זֶה כְּנֶגֶד בְּרַפְת מִגֵּן אֲבָרָהֶם. וְאַחַר כֵּן אֹמְרִים: "בַּחֲדָשׁ הַעֲשִׂירִי דִלְקֵנִי אוֹיֵב בְּתָרֵב וְכוּ מִמִּית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְיַעַל", אִיךָ זֶה קָשֶׁר לְכָאוּ? אֵלָּא זֶה כְּנֶגֶד בְּרַפְת מַתִּיָּה הַמַּתִּים. וְאַחַר כֵּן כְּתוּב: "קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל ה' אֲבָאוֹת" זֶה כְּנֶגֶד בְּרַפְת הָאֵל הַקְדוּשׁ. וְיִבְסֹף פֶּתוּב: "דְּרַכְךָ ה' הוֹדִיעֵנִי וְלַמְדֵנִי אוֹרְחוֹתֶיךָ, מַה זֶה וְלַמְדֵנִי אוֹרְחוֹתֶיךָ? זֶה בְּרַפְת חוֹנֵן הַדַּעַת שְׁאוֹמְרִים בַּה וּמְלַמֵּד לְאֲנוּשׁ בֵּינָה. אַחַר כֵּן אֹמְרִים: "בַּחֲדָשׁ הַעֲשִׂירִי מוֹנִי שִׁפְכוּ עַל עֵרִי סוֹלְלָה וְכוּ הַשִּׁבּוּי ה' אֵלֶיךָ וְנִשְׁבַּחָהּ, זֶה כְּנֶגֶד בְּרַפְת הַשִּׁבּוּי אֲבִינוּ לְתוֹרַתְךָ. וְאַחַר כֵּן אֹמְרִים: "עַל יְדֵי רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים סִלַּח לָנוּ", וְזֶה בְּרַפְת סִלַּח לָנוּ. וּפְעַם הָיָה אֹמְרִים אֵת כֵּן עִם כֵּל ה"וּנִעְבְּרָה" וְכוּ בְּאִמְצַע חֲזֵרֵת הַש"ץ עַל סֵדֵר הַבְּרָכוֹת. אֲבָל אַחַר כֵּן בְּטוֹל אֵת זֶה וְאִמְרוּ שֶׁזֶה לֹא כְדָאי [וְהַעֲבִירוּם לְאַחַר הַחֲזֵרָה], וְלֹא רַק אֵת זֶה בְּטוֹל אֵלָּא בְּטוֹל גַּם פִּיטִים שֶׁהֵי אֹמְרִים בְּבְרַפְת יוֹצֵר וְגַם "מִי כְמוֹךָ" שֶׁהֵי אֹמְרִים לְפָנָי שֶׁתִּפְתַּח, לָמָּה? כִּי עַל פִּי הַקְּבֵלָה לֹא נוֹגְעִים בְּנִסְחַת הַתְּפִלָּה. אֲבָל הַנִּסְחַת הַסְּלִיחוֹת הָאֵלּוּ נִשְׁאֵר עַל פִּי סֵדֵר הַבְּרָכוֹת. (גליון 45 אותיות כ"ו כ"א).

ג. רבי יהודה הלוי אומר שהנבואה נמשכה אלף שנה בישראל, כי מִזְמַן מִתַּן תּוֹרָה עַד שֶׁפִּסְקָה הַנְּבִיאָה עֲבָרוּ אֵלֶיךָ שְׁנָה (עצו בספר הפאנומי מאמר א' סוף סימן פ"ו). וכן הוא כתב גם בפייט שלו (ואומרים אותו בסליחות של ג'רדא): "משך שכינה אלף שנים נמשך". ולפני כמה שנים

א. בתענית אנחנו קוראים סליחות ואומרים "וארץ שפל רומי". בלדתי חשבתי ש"שפל רומי" הכנה לרומי המרשעת שעשתה לנו צרות, אבל הפרוש לא ככה, כי זה לא רומי בחולם אלא רומי בשורוק, והכנה "וארץ שפל רומי" כלומר הרגם שלי נפל למטה, דהיינו הגאון של ישראל נפלה, והקדוש ברוך הוא בוכה על גאונם של ישראל שנטלה מהם. הגמרא בחגיגה (דף ה' עמוד ב') אומרת על הפסוק: "ואם לא תשמעוהו במסכתרים תבכה נפשי מפני גוה" (ימיה פרק ג' פסוק יז), מה זה "מפני גוה"? שהקדוש ברוך הוא בוכה על גאונם של ישראל שנטלה מהם.

ב. ומי שיתבונן בנסח "וארץ שפל רומי", יראה שהנסח הזה

הגרלה מיוחדת

על 5 סליחות גדולות עם פתיל תכלת
להשגעת מי"ג אקו הבאלי
0799-1000-65

זכרותם
ראיה - זכירה - ששיח

מוסדות ישיבת כסא רחמים

הילולא רבא דצדיקייא

המקובל האלקי
רבי יעקב אביחצירא

רבנו הגדול
הרמב"ם

בנו הגאון
רבי אברהם מגוץ הכהן

עמוד ההוראה הגאון
רבי כלפון משה הכהן

מרן הגאון הקדוש
רבי מצליח מאזוז הי"ד

זכר צדיקים לברכה, חכותם תעמוד לנו
ולכל ישראל, אמן.

טקס
שעול
אנהודא

סעודת
מצוה
סביב שולחנות
ערוכים
כיד המלך

ההילולא תיערך אי"ה ביום שלישי
י"ז בטבת התשע"ט
25.12.2018 - 18:00 בערב

נשים
ביתן 1

גברים
ביתן 2

מרכז הירידים - "גני התערוכה"
רח' שדרות רוקח 101 תל אביב

במעמד ראשי ישיבות, רבני ערים, ראשי מוסדות ובראשם

מרן ראש הישיבה הרב מאיר מאזוז שליט"א
מרן הראשון לציון הרב שלמה משה עמאר שליט"א

שי
לכל מנשתתף
הספר
"אוצרותיו"
במדבר

בני ברדא
אופיר סלומון
ותזמורת
אנסמבל
עם נגנים
מתזמורת
פירקת אלנו

ההגרלה
על 2 רכבים
ותכשיטי זהב
ועוד

ברוכים הבאים בשם ה'

לפרטים לרכישת כרטיסים ולמוקד ההסעות

1700-50-51-52

כרטיס הגרלה + כניסה 680 ש"ח, כרטיס כניסה בלבד 220 ש"ח בערב ההילולא בלבד